Vilnius University Press

Vilnius University Press

Acta Paedagogica Vilnensia
2019, vol. 42, pp. 149–162

ISSN 1392-5016 eISSN 1648-665X
DOI: https://doi.org/10.15388/ActPaed.42.9

Universitetų jungimas Lietuvoje: žiniasklaidos diskursai

Rūta Bružienė

Vilniaus universiteto Ugdymo mokslų institutas
El. paštas: ruta.bruziene@fsf.vu.lt

Santrauka. Šiame straipsnyje universitetų jungimas analizuojamas kaip politinis reiškinys, kurio supratimas konstruojamas per viešąjį diskursą. Laikomasi prielaidos, kad universitetų jungimo politinis diskursas konstruojamas viešojoje medijų erdvėje, kurioje suinteresuoti asmenys pristato savo supratimą ir siekia jį įtvirtinti tiek visuomenės nuomonėje, tiek priimant sprendimus dėl universitetų jungimo bei jungimą įgyvendinant. Atsižvelgiant į tai, straipsnyje analizuojami 2016–2018 metų internetinėje žiniasklaidoje paskelbti pranešimai apie universitetų jungimą(si). Pasitelkus hierarchinės klasterių analizės metodą nustatytos atskirų žodyno elementų sąsajos, leidžiančios aptikti tam tikras tendencijas. Reikia pažymėti, kad universitetų jungimas viešumoje siejamas pirmiausia su studijų kokybės gerinimu bei verslo ir valstybės poreikiais, o lygiavertiškai dokumentuose deklaruojamas tikslas didinti mokslo konkurencingumą ir tarptautiškumą viešajame diskurse nėra išplėtotas, apie tai kalbama retai.
Pagrindiniai žodžiai: universitetų jungimas(is), politinis diskursas, aukštojo mokslo politika, žiniasklaidos turinio analizė.

University Mergers in Lithuania: A Media Discourse Analysis

Summary. University mergers could be perceived as a political process – at least during the first stages of the process, which contain discussions about common visions, goals, and measures. Therefore, a university merger could be analyzed using the methods of political discourse analysis, which allows to understand how public discourses about merging universities have been constructed, legitimized, and institutionalized.

It is important to understand the process of university mergers as a political phenomenon that is constructed by stakeholders using public discourses. Public discourses, reflected in the media, form the society's opinion about a university merger and have influence on policy decisions and the implementation process of these decisions.

In this context, the purpose of this article is to analyze the written content related to university merger issues published in online media during the course of three years (2016–2018). Quantitative content analysis was made using software Hamlet II 3.0. Some trends of public discourse related to university mergers have been detected. It is noticed that a university merger is primarily related to the improvement of higher education quality and the needs of business and the state in public discourse. However, the declared political goal of seeking competitiveness and quality of research is not developed and reflected in the media. This shows a certain fragmentation of ideas in the process of merging universities, because the society, the academic community, and the government agree (as reflected in the documents (2017)) that only a unity of research and studies could assure the highest quality university education and international recognition.

Also, differences between business and university mergers have been noticed. More rational arguments are used to justify business mergers than social and cultural ones (Vaara, Tienari 2002) when compared to university mergers. Stakeholders usually use a combination of social and rational arguments in public discourse to justify university mergers.
Key words: university mergers, political discourse, higher education policy, media analysis.

Received: 04/03/2019. **Accepted:** 02/05/2019
Copyright © Rūta Bružienė, 2019. Published by Vilnius University Press.
This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence (CC BY), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited

Įvadas

Šiuolaikinė aukštojo mokslo sistema susiduria su iššūkiais užtikrinant mokslo ir studijų sistemos prieinamumą, kokybę ir efektyvumą. Šiems iššūkiams valdyti nuolat ieškoma įvairiausių sprendimų, vienas iš jų yra aukštųjų mokyklų jungimas(is). Jis suprantamas kaip dviejų ar daugiau aukštojo mokslo institucijų su(si)vienijimas bendrai veiklai, apimantis įvairias formas – nuo skėtinės organizacijos sukūrimo iki visiškos institucijų integracijos. Manoma, kad įvairiomis formomis sujungdamos savo potencialą mokslo ir studijų institucijos pasieks sinergiją, kuri lems greitesnį strateginiuose politiniuose dokumentuose iškeltų tikslų įgyvendinimą (Munteanu, Peter, 2015) bei prisidės kuriant tvarų žinių ekonomikos augimą.

Universitetų jungimo(si) idėja aukštajame moksle „pasiskolinta“ iš verslo praktikų, tačiau reikia pažymėti, kad, skirtingai nei verslo organizacijų jungimo atveju, šio sprendimo dažniausiai nelemia ekonominiai argumentai. M. T. C. Sehoole (2005) teigimu, net ir esant prastai finansinei padėčiai bei numatant teigiamą jungimo(si) įtaką veiklos tęstinumui, universitetai retai šį variantą priima kaip tinkamą. Universitetų atveju remiamasi tokiais motyvais: aukštos kokybės studijos ir mokslas, aukštojo mokslo prieinamumo ir konkurencingumo didinimas, ekonominius motyvus matant tik kaip priemonę, padedančią pasiekti minėtų tikslų (Sehoole, 2005). Šis argumentas lemia, kad universitetų jungimas(is) pirmiausia laikytinas švietimo politikos procesu.

Žvelgiant į universitetų tinklo pertvarką iš politinės perspektyvos, dėmesio centre atsiduria suinteresuotų asmenų kuriami diskursai (Stephenson, 2011). Suinteresuoti asmenys konstruoja tam tikro politinio proceso ar problemos suvokimą, išsako savo subjektyvų požiūrį į galimus problemos sprendimo būdus ir taip, pasitelkdami politinius diskursus, formuoja politiką (Leifeld, 2017). Politinis diskursas čia apibrėžiamas kaip nuolat tarp suinteresuotų asmenų ar jų grupių vykstančios diskusijos, cirkuliuojančios viešojoje erdvėje (Schneider, Ollmann, 2013). Taigi, galima sakyti, kad didžiausia ir svarbiausia politinių diskursų erdvė yra medijų erdvė (Leifeld, 2017).

Lietuvos viešajame diskurse idėjos apie universitetų tinklo pertvarką pradėtos gvildenti vykstant 2009 metų aukštojo mokslo reformai, užsienio ekspertams pradėjus kalbėti apie poreikį telkti mokslo ir studijų potencialą. 2010 metais įvyko pirmasis universitetų su(si)jungimas[1], o 2011 metais dienos šviesą išvydo konsolidacijos planas, kuriame, remiantis kitų šalių pavyzdžiu, numatyta vienaip ar kitaip pertvarkyti visus Lietuvos universitetus į dideles plačios aprėpties mokslo ir studijų įstaigas, siekiant didesnio konkurencingumo, lėšų panaudojimo efektyvumo ir geresnės kokybės. Taip pasaulyje kelis dešimtmečius gvildenamos ir įgyvendinamos aukštojo mokslo politikos idėjos atsirado Lietuvos aukštojo mokslo politikos diskurse.

2016 metų pradžioje viešąjį diskursą šiuo klausimu atgaivino Kauno technologijos universitetas (KTU), paskelbdamas apie jungimosi su Lietuvos sveikatos mokslų univer-

[1] Sujungus Lietuvos veterinarijos akademiją ir Kauno medicinos universitetą, nuo 2010 metų rugsėjo 1 dienos pradėjo veikti Lietuvos sveikatos mokslų universitetas (LSMU).

sitetu (LSMU) planus[2]. Vėliau, pasikeitus politinei valdžiai, aktyviai pradėtos svarstyti Lietuvos universitetų tinklo optimizavimo galimybės[3], o tai lėmė dar gausesnius viešus svarstymus šiuo klausimu, kurie, vykstant aukštųjų mokyklų tinklo pertvarkai, iš viešosios erdvės nėra pasitraukę ir šiandien. Atsižvelgiant į šiuo metu vykstančią valstybinių universitetų tinklo pertvarką kyla klausimas, kaip universitetų jungimas konstruojamas Lietuvos žiniasklaidoje, su kuo jis siejamas.

Atsižvelgiant į tai, tyrimo objektas – *universitetų tinklo optimizavimas.* Tyrimo tikslas – *ištirti pagrindines semantines struktūras, susijusias su universitetų jungimo(si) diskursu Lietuvos internetinėje žiniasklaidoje.* Šio tikslo siekiama: (1) atskleidžiant universitetų jungimą kaip politinį reiškinį; (2) pristatant, kaip universitetų jungimas konstruojamas viešajame diskurse, bei (3), remiantis empiriniais duomenimis, atskleidžiant, su kuo universitetų jungimas siejamas Lietuvos žiniasklaidoje.

Straipsnis parengtas atlikus mokslinės literatūros šia tema analizę bei išanalizavus Lietuvos internetinės žiniasklaidos portaluose *delfi.lt* ir *15min.lt* nuo 2016 m. sausio 1 d. iki 2018 m. gruodžio 31 d. paskelbtų pranešimų, kuriuose paminėtas universitetų jungimas(is), turinį pasitelkiant hierarchinę klasterių analizę.

Universitetų jungimas(is) kaip aukštojo mokslo politikos procesas

Analizuojant akademinę literatūrą pastebima, kad aukštųjų mokyklų jungimas iš politinės perspektyvos nagrinėjamas palyginti retai. Daugiausiai universitetų jungimas tyrimuose analizuojamas iš vadybinės perspektyvos (Badat, 2015), dėmesį sutelkiant į organizacinius, administracinius ir ekonominius klausimus (Ursin ir kt., 2010; Pruvot ir kt., 2015), bandoma šiuos procesus aiškinti organizacinių teorijų kontekste (Pinheiro ir kt., 2016). Tačiau nors ir rečiau tiriamas, politinis aspektas laikomas ne mažiau svarbiu bei pripažįstama, kad tokie aspektai, pavyzdžiui, suinteresuotų asmenų ir jų grupių įtaka, turi didelį poveikį tiek formuojant, tiek įgyvendinant universitetų jungimo(si) planus. Iš švietimo politikos perspektyvos XXI a. pradžioje vykusias aukštųjų mokyklų pertvarkas analizuoja autoriai J. Ursin (2010), S. S. Stephenson (2011) ir kt. Teigiama, kad aukštųjų mokyklų tinklo optimizavimas yra politinis procesas, kuriam reikia itin kruopščiai pasirengti, bendro suinteresuotų šalių sutarimo dėl prioritetų ir siekiamų tikslų, aiškios strategijos ir vizijos, aiškių proceso stebėsenos mechanizmų ir orientacijos į sisteminius pokyčius (Cloete cit. pg. Badat, 2015).

Nors sutariama, kad organizacijų jungimą galima paaiškinti racionaliais ekonominiais argumentais, universitetų jungimo atvejų analizės rodo, kad šie dažnai priešinasi jungimui, net jei aiškiai suvokiama, kad jungimas gali būti naudingas (Jansen cit. pg. Sehoole, 2005). Taigi, racionalus ekonominis paaiškinimas ne visada tinkamas bandant suprasti universitetų jungimą. Tokiu atveju politiniai argumentai ir politinės teorijos atrodo

[2] „Kauno technologijos ir Lietuvos sveikatos mokslų universitetai jungiasi į Lietuvos universitetą“, 15min.lt. Prieiga per internetą: https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/svietimas/kauno-technologijos-ir-lietuvos-sveikatos-mokslu-universitetai-jungiasi-i-lietuvos-universiteta-233-571045?all#print.

[3] „Ministrė aukštajam mokslui žada rimtas permainas“, delfi.lt. Prieiga per internetą: https://www.delfi.lt/news/daily/education/ministre-aukstajam-mokslui-zada-rimtas-permainas.d?id=73232638

daug tinkamesnės šio reiškinio analizei. D. L. Zekan (cit. pg. Seehole, 2005) kritikavo universitetų jungimo tyrimų posūkį į vadybą ir teigė, kad jungimas yra tarp institucinių interesų ir viešosios politikos. Tai yra reiškinys, kuris glaudžiai tarpusavyje susieja dviejų skirtingų lygių – valstybės ir atskirų aukštųjų mokyklų – politiką.

Žvelgiant į universitetų konsolidaciją iš politinės perspektyvos, dėmesio centre atsiduria politiniai diskursai ir juos formuojantys suinteresuoti asmenys ar jų grupės (Seehole, 2005). Suinteresuoti asmenys, išsakydami savo subjektyvų požiūrį į problemą ir jos sprendimo būdus, konstruoja šios problemos suvokimą ir tokiu būdu dalyvauja formuojant politiką (Stephenson, 2011). Laikomasi prielaidos, kad universitetų jungimo(si) procese suinteresuoti asmenys nėra tik pasyvūs proceso stebėtojai. Tiek politikai, tiek universitetų lyderiai, žymūs akademinės bendruomenės nariai, verslo ar studentų atstovai turi lygiavertes galias politinių debatų lauke. Politinio diskurso kūrėjas čia laikomas sąmoningai strateguojančiu ir pasirenkančiu sau patogiausią poziciją (Girkontaitė, 2018).

Politinio diskurso formuojamas universitetų jungimas(is)

Universitetas visuomenėje turėtų atlikti nepriklauso kritiko ir laisvos minties skleidėjo vaidmenį, studijų metu suteikti reikiamų žinių sėkmingai įsiliejant į visuomenę ir darbo rinką. Atsižvelgiant į tai, universitetų tinklo pertvarka paliečia ne tik atskirus aukštųjų mokyklų bendruomenės narius, pačius universitetus ar valstybės biudžetą, bet ir yra aktuali visuomenei ta apimtimi, kuria siekiama kokybiškų studijų ir didesnio mokslo potencialo. Dauguma šių aspektų yra aptariami ir analizuojami žiniasklaidoje, kuri iš dalies formuoja bendrąją visuomenės nuomonę (Riffe ir kt., 2013) apie universitetų tinklo optimizavimą, o viešoji medija yra erdvė skirtingų politinių diskursų sklaidai ir susidūrimams.

Politinis diskursas gali būti suprantamas nevienareikšmiškai. Pirmiausia jis gali būti suvokiamas kaip įvairiomis formomis pasireiškiančios praktinės politikos produktas (politikų kalbos, debatai, interviu, dokumentai ir kt.). Kita vertus, politiniu diskursu galima laikyti kiekvieną sakytinę ir rašytinę informaciją, susijusią su politine problema (Wilson, 2015). Abi sampratos nėra tinkamos, nes pirmoji ją labai susiaurina, o antroji nepagrįstai išplečia iki daugumos svarstomų temų, kasdienės kalbos. Taigi remiamasi V. Schneider ir J. K. Ollmann (2013) samprata, kur politinis diskursas apibrėžiamas kaip politikos procesas, leidžiantis kolektyviai suprasti politines problemas ir politinius konfliktus. Kolektyvinis supratimas formuojamas įvairias reikšmes ir konceptus skaidant ir perkonstruojant, naudojant įvairius argumentus, klausimus svarstant ir institucionalizuojant.

Didžiausia ir svarbiausia politinių diskursų erdvė yra medijų erdvė. Būtent čia politiniai veikėjai turi galimybę pristatyti savo požiūrį į konkrečias politines problemas ir argumentus, kodėl jų atstovaujamas diskursas geriausiai atspindi konkrečią problemą, o politika kuriama tik argumentais ir varginančiais debatais. Galima sutikti su V. Schneider ir J. K. Ollmann (2013), kad politikos kontroversijos ir debatai nėra tik „paviršinis“ politikos procesas, bet integrali struktūrų ir mainų, vykstančių priimant ir įgyvendinant politinius sprendimus, dalis. Taigi, diskursą vertinant kaip politinį, jis turi būti viešas

(Leifeld, 2017). Viešumas lemia, kad pozicijos pareiškimas yra matomas ir skirtas tam tikrai grupei, bet nebūtinai plačiajai visuomenei (Leifeld, 2017). Šiame tyrime siekiama išanalizuoti bendrąjį informacinį foną, susijusį su universitetų tinklo pertvarka, neišskiriant tam tikrų politikos veikėjų grupių atstovaujamų diskursų.

Dar vienas svarbus aptarti aspektas, kalbant apie diskursyviąsias praktikas universitetų jungimo tema, yra argumentai, naudojami siekiant patvirtinti ar paneigti universitetų jungimo reikalingumą. Tokioms organizacijoms kaip universitetai tampant laikinomis ir nuolat kintančiomis, o jungimams veikiant ne tik pačias organizacijas ir jose dirbančius žmones, bet ir plačiąją visuomenę, būtina aiškinti visuomenei, kas vyksta. Taigi, dažniausiai yra kuriami kolektyviniai paaiškinimai, kurie skleidžiami per viešąją mediją (Vaara ir Tienari, 2002). Šie politiniai argumentai gali būti grupuojami į temas. Tiek mokslinėje literatūroje, tiek ir tarptautinių organizacijų tyrimuose nurodoma, kad, vykdant mokslo ir studijų institucijų tinklo optimizavimą, iš esmės siekiama trijų pagrindinių tikslų – pagerinti studijų kokybę, efektyvinti mokslo ir studijų institucijų veiklą bei padidinti tarptautinį konkurencingumą (Ursin ir kt., 2010; Pruvot ir kt., 2015). Vadinasi, galima skirti argumentų grupes pagal temas. Kita vertus, analizuodami verslo įmonių jungimus, autoriai siūlo ir kitokius argumentų grupavimo variantus. Pavyzdžiui, E. Vaara ir J. Tienari (2002), analizuodami bankų jungimo procesus, išskyrė keturias šį procesą aiškinančių argumentų grupes – kultūrinius, racionaliuosius, visuomeninius ir individualius diskursus. Prieinama prie išvados, kad dažniausiai, jungiant įmones, viešojoje erdvėje dominuoja racionalieji argumentai (Vaara ir Tienari, 2002), tačiau nebūtinai tas pats galioja ir kai jungiami universitetai. Šis klausimas akademinėje literatūroje nagrinėtas mažai (Ursin ir kt., 2010; Stephenson, 2011), todėl, analizuojant Lietuvos internetinės žiniasklaidos pranešimus universitetų jungimo tema, bus siekiama nustatyti, kokie argumentai siejami su šia tema.

Tyrimo metodologija

Šis tyrimas atliekamas remiantis socialinio konstruktyvizmo teorija, kurioje socialinės problemos traktuojamos kaip tam tikri konstruktai, apibrėžiami visuomenėje, t. y. tam tikri reiškiniai politinėmis problemomis virsta tik individams ir jų grupėms tai suvokiant kaip problemą (Schneider ir Ollmann, 2013). Taigi, laikomasi požiūrio, kad realybė yra suvokiama per įvairias kalbos reprezentacijas (Wilson, 2015). Be to, atsižvelgiant į tai, kad pasirinkta tema beveik nėra tirta, pasirinktas induktyvus tyrimo būdas, kai keliamas klausimas, koks yra universitetų jungimo informacinis fonas, o ne siekiama patikrinti išsikeltas hipotezes. Šiuo tyrimu bandoma nustatyti esamus universitetų jungimo ir su šiuo procesu siejamų temų ryšius, kokie pagrindiniai argumentai apie universitetų jungimą pasiekia visuomenę.

Tyrime naudojamas kiekybinės turinio analizės metodas. Šis tyrimo metodas leidžia koduoti komunikacinius tekstus į kategorijas pagal tam tikras taisykles ir pasitelkus statistinę analizę identifikuoti šių kategorijų ryšį (Riffe ir kt., 2013). Tinkamai atliekant kiekybinę analizę labai svarbu nurodyti tikslias kodavimo taisykles, pagal kurias tekstai

priskiriami tam tikroms kategorijoms. Šio tyrimo metodo pranašumas tas, kad pasitelkus jį pasiekiami svarbiausi politikos veikėjai, jų išsakomi argumentai ir yra galimybė stebėti politikos pokyčius per tam tikrą laiką (Riffe ir kt., 2013).

Daroma prielaida, kad žiniasklaida šiuolaikinėje visuomenėje yra viena iš svarbiausių erdvių, per kurias konstruojamas tam tikras vyraujantis požiūris į politikos problemas (Riffe ir kt., 2013). Analizuojant žiniasklaidos pranešimus, laikomasi prielaidos, kad žiniasklaidos turinys yra tarsi mediatorius – pranešimas gali būti matomas kaip galutinis produktas, kuriame atsispindi individualūs, organizaciniai, socialiniai ir kiti kontekstai (Riffe ir kt., 2013). Žiniasklaidos turinio analizė dažniausiai taikoma nagrinėjant kitas temas, pavyzdžiui, korupcija (Dobryninas ir Gilaitis, 2017), aplinkos apsauga (Schneider ir Ollmann, 2013), tačiau darosi vis populiaresnė ir švietimo politikos tyrimuose.

Tyrime taikyta tikslinė atranka pagal žiniasklaidos priemones ir tyrimo laikotarpį. Atsižvelgiant į masinės medijos svarbą informacijos sklaidai ir viešajam diskursui formuoti, šiame tyrime atlikta Lietuvos internetinėje žiniasklaidoje paskelbtų pranešimų turinio analizė. Publikacijos apie universitetų tinklo optimizavimą atrinktos iš dviejų didžiausių Lietuvos internetinių naujienų portalų (pagal „Gemius“ pateikiamus duomenis[4]) – *www.delfi.lt* ir *www.15min.lt*. Pagal 2017 Metinę žiniasklaidos tyrimų apžvalgą, internetu naudojasi 79,1 proc. Lietuvos gyventojų ir net 92 proc. jų naudojasi internetu skaitydami naujienas. Be to, Eurobaromentro duomenimis, Rytų Europoje internetas laikomas vienu iš patikimiausių informacijos šaltinių (Dobryninas ir Gilaitis, 2017). Taigi, daroma prielaida, kad būtent internetinės žiniasklaidos informacijos sklaida yra didžiausia. Taip pat labai svarbus tas aspektas, kad šios žiniasklaidos priemonės priklauso vadinamajai *middlebrows* žiniasklaidai, kurioje randama visko – nuo kokybiškų analitinių straipsnių iki bulvarinių naujienų. Atsižvelgiant į tai, daroma prielaida, kad šioje nespecializuotoje žiniasklaidoje dažniau perskaitomos ir su universitetų jungimu susijusios naujienos, net jei specialiai nesidomima šia tema.

Tyrimui pasirinktos 2016-01-01 – 2018-12-31 metų publikacijos. 2016 metai buvo pasirinkti kaip parlamento rinkimų metai, o tai iš esmės galėjo pakeisti ir pakeitė vyraujantį viešąjį diskursą šia tema. Be to, kaip minėta, kelios aukštosios mokyklos prabilo apie savanorišką universitetų jungimą, o tai paskatino aktyvesnes viešąsias diskusijas. Tyrimo pabaigos metai taip pat pasirinkti neatsitiktinai – būtent 2018 metais tęsiama universitetų tinklo optimizavimo politika, kurios likimas iki galo neaiškus metų pabaigoje iš posto pasitraukus švietimo ir mokslo ministrei.

Publikacijos atrinktos naudojant tokius raktažodžius: *universitetų / aukštųjų mokyklų tinklo optimizavimas, universitetų / aukštųjų mokyklų tinklo pertvarka, aukštųjų mokyklų / universitetų jungimas, sujungti universitetus / aukštąsias mokyklas, universitetų / aukštųjų mokyklų konsolidacija.* Šie paieškos raktažodžiai buvo vedami į „Google“ paiešką, patikslinus, kad ieškoma „Naujienose“, ir nustatant tyrimo laikotarpį. Kiekvienas rastas straipsnis buvo kopijuojamas į tekstinį dokumentą, jam suteikiamas numeris, pažymima nuoroda į tekstą, antraštę, publikavimo datą, skiltį, kurioje publikuojama,

[4] Remiantis *Gemius* apklausa nustatyta, kad 2018 m. gruodį *Delfi.lt* per mėnesį perskaitė apie 1 350 tūkst. realių vartotojų, *15min.lt* – apie 1 270 tūkst. vartotojų. Šie naujienų portalai yra skaitomiausi Lietuvoje.

autoriaus vardą ar informacijos šaltinį. Siekiant įvertinti bendrą universitetų jungimo informacinį foną, į tyrimą įtrauktos visos publikacijos, kuriose bent kartą paminėtas bent vienas iš raktažodžių.

Analizei buvo atrinkta 311 publikacijų (2016 m. – 34; 2017 m. – 169, 2018 m. – 108). Bendrą abiejų interneto tinklalapių trejų metų publikacijų universitetų jungimo tema tekstyną sudarė 194 241 žodis. Kiekybinė atrinktų publikacijų turinio analizė atlikta naudojant kompiuterinę programinę įrangą HAMLET II 3.0.

Tyrimo duomenų analizė

Pirmiausia tyrime buvo sudarytas žodynas. Jis sudarytas remiantis HAMLET II 3.0 sugeneruotu dažniausiai pasitaikančių žodžių sąrašu (angl. *frequencies*). Iš pradžių, pasinaudojus *Stoplist* funkcija, iš šio sąrašo buvo pašalinti mažareikšmiai žodžiai (įvairūs jungiamieji žodžiai, neaktualios santrumpos ir kt.). Atrinkti 86 dažniausiai pasitaikantys žodžiai ir jų junginiai, kurie pagal reikšmes suskirstyti į 14 grupių, šioms žodžių grupėms priskiriant apibendrinantį pavadinimą ir taip suformuojant raktažodžius.

1 lentelė. *Tekstyno analizei sudarytas žodynas*

Raktažodis	Sinonimai / susiję žodžiai
Akademinė bendruomenė	bendruom*; dėstytoj*; mokslinink*; profesor*; rektor*
Demografinė padėtis	abiturient*; demograf*; mokinių skaič*; stojant*; stojanč*
Finansavimas	eur*; finans*; lėš*; pastat*; pinig*; turt*
Mokslas	inovac*; moksl*; tyrim*; tyrėj*
Organizacijos kultūra	kultūr*; misij*; strateg*; tradic*; vizij*, autonom*
Pedagogų rengimas	mokytoj*; pedagog*; ugdym*
Sistemos efektyvumas	efektyv*; potencial*; rezult*; valdym* pokyč*
Studijos	bakalaur*; išsilavin*; kokyb*; program*; student*; studij*
Tarptautinis konkurencingumas	ES; Europ*; konkurenc*; pasaul*; reiting*; užsien*; tarptaut*
Tinklo pertvarka	@jung*; konsol*; pertvar*; reorg*; tinkl*; optimizav*
Universitetas	akademij*; ASU; aukšt* mokykl*; Šiaulių universit*; Klaipėdos universit*; KTU; LEU; LSU; MRU; Stulginskio; universitet*; VDU; VGTU; VU
Valdžios institucijos	LVŽS; minister; ministr*; Petrauskien*; Seim*; Skvernel*; valdž*; vyriausyb*
Valstybė	Lietuv*; šali*; šaly*; valstybė; valstybę; valstybės; visuomen*
Verslo poreikiai	darb* rink*; kvalifik*; poreik*; specialist*; versl*

Bent vienas iš šių raktinių žodžių buvo paminėtas visuose analizuotuose pranešimuose. Raktažodžiai sudaro apie 8,96 proc. analizuoto teksto. Reikia pažymėti, kad pagal dažniausią prasmę raktažodžiai dar gali būti suskirstyti į kelias grupes – su jungimo priežastimis ir procesu susiję raktažodžiai (demografinė padėtis, finansavimas, organizacijos kultūra, tinklo pertvarka), su suinteresuotais asmenimis susiję raktažodžiai (akademinė

bendruomenė, valdžios institucijos, universitetas, valstybė) ir su jungimo tikslais bei galimais rezultatais susiję raktažodžiai (mokslas, pedagogų rengimas, sistemos efektyvumas, studijos, tarptautinis konkurencingumas, verslo poreikiai). Viešajame diskurse apie universitetų jungimą atsispindi ir E. Vaara ir J. Tienari (2002) įvardyti argumentai – racionalieji (demografinė padėtis, finansavimas, sistemos efektyvumas, tarptautinis konkurencingumas), visuomeniniai (studijos, mokslas, pedagogų rengimas) ar kultūriniai (organizacijos kultūra, akademinė bendruomenė). Individualūs argumentai šioje analizėje neatsispindi, nes pavienius veikėjus ar institucijas apibrėžiantys žodžiai priskiriami raktažodžiams.

Pasinaudojant sudarytu žodynu ir visu tekstynu, atlikta žodžių vartojimo dažnio ir klasterių analizė. Analizuojama, kokie raktažodžiai kalbant apie aukštųjų mokyklų tinklo pertvarką vartojami dažniausiai ir kurie tiesiogiai susiję su tinklo pertvarka per analizuojamą trejų metų laikotarpį. Kiekvienoje klasterių analizėje minimalus panašumas tarp žodžių ar jų grupių yra ne mažiau nei 0,4.

2 lentelė. *Raktažodžių ir į juos įeinančių žodžių ar jų junginių vartojimo dažnumas*

Raktažodis	2016 m.	2017 m.	2018 m.	Bendras
Akademinė bendruomenė	146	869	413	1 428
Demografinė padėtis	73	158	50	281
Finansavimas	246	733	493	1 472
Mokslas	75	368	158	601
Organizacijos kultūra	62	188	66	316
Pedagogų rengimas	39	100	65	204
Sistemos efektyvumas	37	204	103	344
Studijos	460	1 830	923	3 213
Tarptautinis konkurencingumas	115	578	183	876
Tinklo pertvarka	**64**	**321**	**527**	**912**
Universitetas	1 008	6 008	2 732	9 748
Valdžios institucijos	125	951	787	1 863
Valstybė	221	781	422	1 424
Verslo poreikiai	193	964	409	1 566
Bendras žodžių skaičius tekstyne	**36 867**	**79 481**	**77 887**	**194 241**
Raktažodžių dalis tekste, proc.	**7,65**	**8,95**	**8,99**	**8,96**

Atlikus atskirų metų žiniasklaidos tekstų klasterio analizę, gauti tokie rezultatai: 2016 m. gauti 5 klasteriai, 2017 m. – 3 klasteriai, 2018 m. – 4 klasteriai, o analizuojant visus tekstus bendrai – 4 klasteriai. Toliau bus analizuojami tik tie klasteriai, kuriems priskirtas raktažodis „tinklo pertvarka“, nes straipsnio tikslas – išanalizuoti, su kuo viešajame diskurse dažniausiai siejama universitetų tinklo pertvarka Lietuvoje:

2016[5]: ***tinklo pertvarka***, *valdžios institucijos, mokslas, akademinė bendruomenė, studijos, tarptautinis konkurencingumas, valstybė, finansavimas, universitetas, verslo poreikiai.*

2017[6]: ***tinklo pertvarka,*** *sistemos efektyvumas, mokslas, tarptautinis konkurencingumas, valdžios institucijos, akademinė bendruomenė, finansavimas, valstybė, studijos, universitetas, verslo poreikiai.*

2018[7]: *sistemos efektyvumas, akademinė bendruomenė, studijos,* ***tinklo pertvarka****, tarptautinis konkurencingumas, finansavimas, universitetas, valdžios institucijos, valstybė, verslo poreikiai.*

Visi tekstai[8]: *sistemos efektyvumas, mokslas, tarptautinis konkurencingumas,* ***tinklo pertvarka****, valdžios institucijos, akademinė bendruomenė, studijos, universitetas, finansavimas, valstybė, verslo poreikiai.*

Pastebima, kad, nepaisant to, jog žiniasklaidoje aptariant universitetų jungimo temą dažnai kartu kalbama apie pedagogų rengimą (204 paminėjimai), demografinę padėtį (281 paminėjimas), organizacijos kultūrą (316 paminėjimų), šios temos mažiau siejamos su tinklo pertvarka nei kitos. Tai rodo ir jų atskyrimas klasteriuose.

Nors iš esmės per trejus metus viešajame diskurse su universitetų optimizavimu buvo siejamos panašios temos, tačiau galima įžvelgti ir tam tikrų skirtumų. 2016 metais, kalbant apie universitetų tinklo pertvarką, ji mažai siejama su sistemos efektyvumu. Tai galėtų būti aiškinama tuo, kad didelė dalis komunikacijos vyko aukštųjų mokyklų iniciatyva, taigi buvo kalbama apie konkrečių besijungiančių organizacijų tikslus. Tą rodo pateikiama citata:

> *„Susijungę KTU ir Lietuvos sveikatos mokslų universitetas (LSMU) vadinsis Lietuvos universitetu, jų keliamas tikslas – iki 2025 metų būti tarp 250 geriausiųjų pasaulio universitetų, po susijungimo pristatymo ministerijoje pranešė KTU. Universitetų vadovai pabrėžia, kad aukštosios mokyklos dėl jungimosi savo namų darbus jau padarė, tačiau, siekiant įgyvendinti aukštųjų mokyklų susijungimą, dabar būtinas aukščiausios valstybės valdžios palaikymas ir parama.“*[9]

O visos aukštojo mokslo sistemos veikla ir jos optimalumas pradėtas aptarinėti metų pabaigoje, po Seimo rinkimų. Pagal raktažodžių vartojimo dažnumą žiniasklaidoje, aptariant universitetų tinklo pertvarką 2016 metais, kartu svarstomi klausimai, susiję su studijomis (460) ir finansavimu (246), dažnai minima valstybė (221) ir jos poreikiai.

2017 metais universitetų optimizavimo temos žiniasklaidoje aptariamos du kartus dažniau. Šį populiarumą galima aiškinti tuo, kad 2017 metų pradžioje sudaryta darbo

---

5 Kitus klasterius sudarė šie raktažodžiai: 1. Sistemos efektyvumas; 2. Organizacijos kultūra; 3. Pedagogų rengimas; 4. Demografinė padėtis.

6 Kitus klasterius sudarė šie raktažodžiai: 1. Pedagogų rengimas; 2. Demografinė padėtis, organizacijos kultūra.

7 Kitus klasterius sudarė šie raktažodžiai: 1. Demografinė padėtis; 2. Pedagogų rengimas; 3. Mokslas, organizacijos kultūra.

8 Kitus klasterius sudarė šie raktažodžiai: 1. Pedagogų rengimas; 2. Demografinė padėtis; 3. Organizacijos kultūra.

9 https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/svietimas/kauno-technologijos-ir-lietuvos-sveikatos-mokslu-universitetai-jungiasi-i-lietuvos-universiteta-233-571045?all#print.

grupė universitetų tinklo optimizavimo planui rengti, o 2017 m. birželio 29 d. šis planas buvo patvirtintas ir imtasi konkrečių žingsnių universitetų jungimams skatinti. Tai taip pat paaiškina, kad kartu su tinklo pertvarka pradėti dažniau aptarinėti studijų (1830) ir jų kokybės klausimai, verslo poreikiai (964), finansavimas (733), akademinės bendruomenės (869) ir valstybės valdžios (951) vaidmuo, valstybės (781) poreikiai ir tarptautinio konkurencingumo klausimai (578). Tas matoma ir pateiktuose pavyzdžiuose:

> *„Švietimo ir mokslo ministerija taip pat sieks, kad nebeliktų universitetų, kuriuose mokslinis darbas tik imituojamas. Naujoji ministrė įsitikinusi, kad universiteto be mokslo tyrimų negali būti. Vyriausybė teigia, kad šios pertvarkos tikslas – ne universitetų konkurencija šalies viduje, o konkurencija tarptautiniu lygiu. Nors Vyriausybė deklaruoja, kad su permainomis labai neskuba ir nori diskutuoti su akademine bendruomene, pasak šaltinių, laiko yra ganėtinai mažai.“* [10]

> *„Didžiausia paslaugų, prekybos ir aukštųjų technologijų įmones vienijanti verslo organizacija Lietuvos verslo konfederacija (LVK) Vyriausybei, Seimui,* Švietimo ir mokslo ministerijai *bei Universitetų rektorių konferencijai pateikė savo siūlymus dėl aukštojo mokslo reformos optimizavimo. LVK sveikina sprendimą optimizuoti valstybinių aukštųjų mokyklų tinklą, tačiau siūlo tai daryti radikaliau – palikti tik 2 universitetus, minimalų stojamąjį balą pakelti iki 4, o universitetų finansavimą susieti su studentų įsidarbinimu po studijų.“* [11]

2018 metais viešasis universitetų jungimo diskursas kinta. Dažniausiai universitetų jungimo kontekste aptariamos tokios temos: studijos (923), valdžios institucijų (787) veiksmai, nemažai aptariami ir finansavimo (493), valstybės (422) ir verslo (409) poreikių klausimai, akademinės bendruomenės (413) vaidmuo. Pereinama prie konkrečių institucijų jungimo aspektų, įvardijami šios pertvarkos lūkesčiai:

> *„Švietimo ir mokslo ministerija teigia, kad dalies Kauno universitetų sujungimas savaime neišspręs visos Kauno aukštųjų mokyklų problematikos – tai tik pirmas žingsnis telkiant mokslo ir studijų potencialą“. Ministerijos aiškinimu, jungiant Lietuvos aukštąsias mokyklas mažinamas studijų programų dubliavimas, sutelkiami moksliniai pajėgumai, didesnės galimybės vykdyti tarpkryptines studijas ir tyrimus, numatomos investicijos į studijų programų atnaujinimą, dėstytojų kvalifikacijos tobulinimą, mokslinius tyrimus.“*[12]

Verta detaliau paanalizuoti ir bendrą visų trejų metų pranešimų turinį bei raktažodžių klasterizaciją. Kaip matoma dendrogramoje (1 pav.), tinklo pertvarka siejama su dviem grupėmis raktažodžių, kurių antroji gali būti skaidoma į dar dvi mažesnes grupes. Vienoje pusėje yra sistemos efektyvumas, tarptautinis konkurencingumas ir mokslinė veikla. Kitoje pusėje susitelkusios likusios klasterio temos – per valdžios institucijas prieinama prie dviejų svarbių grupių, kurių viena susijusi su universitetu, jo bendruomene ir studijomis, o kita – su valstybe, verslo poreikiais ir finansavimu. Šias tris temų grupes klasteryje analizuosime atskirai.

---

[10] https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/svietimas/lietuvoje-liks-iki-5-valstybiniu-universitetu-kam-teks-isnykti-233-739232?copied.

[11] https://www.delfi.lt/verslas/verslas/lietuvos-verslo-konfederacija-lietuvoje-turi-likti-tik-du-universitetai.d?id=74639254.

[12] https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/svietimas/buksuoja-universitetu-tinklo-pertvarka-seimas-prijungelsu-prie-lsmu-bet-atidejo-klausima-del-vdu-233-909836.

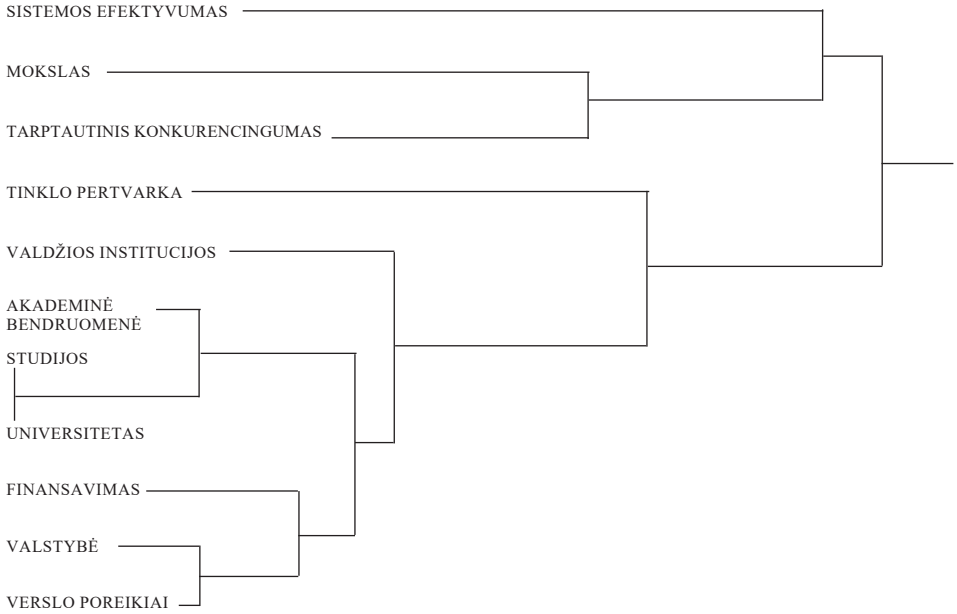

1 pav. *Visų tekstų klasterio, kuriam priskiriama „tinko pertvarka“, dendrograma*

Kalbant apie sistemos efektyvumą, tarptautinį konkurencingumą ir mokslą, svarbu paminėti, kad šios temos rečiau nei kitos buvo aptariamos svarstant universitetų jungimo klausimus. Šie žodžiai sudarė tik 0,93 proc. viso tekstyno žodžių. Palyginti galima paminėti, kad sistemos efektyvumas buvo minimas 10 kartų rečiau, tarptautinis konkurencingumas – 4 kartus rečiau, na o mokslas – 5 kartus rečiau nei studijos. Paradoksalu, kad Valstybinių universitetų tinklo optimizavimo plane (2017) mokslinių tyrimų kokybė ir tarptautinis konkurencingumas yra įvardijami kaip vienas iš pagrindinių tikslų, drauge su studijų kokybe, kuri atitiktų verslo ir visuomenės poreikius. Tačiau viešajame diskurse ši tema plėtojama daug rečiau nei finansavimo ar studijų klausimai. Be to, šiuos klausimus daug dažniau kelia pačios aukštosios mokyklos, o ne valstybės valdžios atstovai, kurie buvo pagrindiniai universitetų tinko pertvarkos iniciatoriai. Štai ką apie tarptautinį konkurencingumą aukštųjų mokyklų jungimo kontekste kalba tuometinis KTU rektorius:

> *„ <…> ką mes naujo, tarptautinio ir konkurencingo pasiūlysime jaunimui, kad jis nebėgtų iš Lietuvos. Beje, su medikais, Lietuvos sveikatos mokslų universitetu, kalbamės apie tai, kokią naują kokybę, dirbdami kartu, mes padėsime ant stalo“, – kalbėjo P. Baršauskas. Jis teigė, kad paskelbus apie KTU, LSMU ir ISM integraciją, į naują junginį beldžiasi ir kitos mokyklos. Durys visiems atviros. Svarbu norėti tapti geriausiais. Jei tam pritariama, tai susitarsime ir su kitais“, – mano P. Baršauskas.“*[13]

Kitos dvi temos glaudžiau susijusios su valdžios institucijomis, nes daugiausia viešąjį diskursą apie studijas ir finansavimą formuoja vyriausybės atstovai. Viena tema,

[13] https://www.delfi.lt/news/daily/education/tarp-kauno-universitetu-nuozmi-kova-del-studentu.d?id=70457778.

bene populiariausia kalbant apie universitetų tinklo pertvarką, yra universitetas, jo bendruomenė ir studijos. Iš viso šiose temose esami žodžiai sudaro 7,4 proc. visų tekstyno žodžių. Tiesa, dažniausiai minimas universitetas (9 748), tris kartus rečiau kalbama apie studijas (3 213), 7 kartus rečiau apie akademinę bendruomenę (1 428). Nepaisant to, ši tendencija aiškiai rodo, kad tinklo pertvarka viešojoje erdvėje daugiausiai siejama su studijų kokybės gerinimu, tai iliustruoja šis pavyzdys:

> *„ <...> apie kompleksinę mokslo ir studijų institucijų pertvarką, kalbame ne vien apie universitetus. Tai taip pat ir profesinio mokymo įstaigos, mokslinių tyrimų institutai ir centrai. Taip yra išdėstytas mokslo ir studijų potencialas. Jungtys, sinergijos yra reikalingos siekiant užtikrinti tiek valstybės poreikių tenkinimą rengiant specialistus, vykdant reikalingus mokslinius tyrimus, tiek sėkmingą regionų vystymąsi. Universitetų skaičius nėra tikslas pats savaime. Mes kviesime regionus, savivaldą, verslą, akademinę bendruomenę teikti siūlymus dėl galimų jungimųsi...“*[14]

Pateiktoje ištraukoje atsispindi ir kita universitetų jungimo kontekste aptariama tema – verslo poreikių ir finansavimo klausimai. Šios temos sudaro 2,3 proc. visų tekstyno žodžių, tačiau labai dažnai eina neatsiejamai nuo studijų kokybės klausimų. Toks diskursas aiškintinas tuo, kad Valstybinių universitetų tinklo optimizavimo planą (2017) nuo pat pradžių rengė daugiausiai valstybės valdžios institucijų bei verslo atstovai ir tik vėliau jis buvo derinamas su universitetų bendruomenėmis.

Išvados

Nors dažniausiai universitetų jungimo klausimai aptariami vadybiniu ir administraciniu aspektu, tačiau, tariantis dėl universitetų jungimo plano – nustatant tikslus, eigą bei tariantis dėl galimų rezultatų – nuo šio proceso negalima atsieti ir aukštojo mokslo politikos. Suvokiant aukštųjų mokyklų jungimą kaip politinį reiškinį labai svarbus tampa viešasis diskursas, konstruojamas suinteresuotų asmenų. Šis viešasis diskursas, atsispindintis žiniasklaidos pranešimuose, formuoja tiek visuomenės nuomonę apie universitetų jungimą, tiek veikia ir politikos formavimą ir įgyvendinimą.

Politiniuose dokumentuose deklaruojami universitetų jungimo tikslai – prielaidų sudarymas aukštai studijų ir mokslo kokybei, veiksmingai aukštojo mokslo sąsajai su visuomenės, valstybės ir verslo poreikiais bei aukštojo mokslo konkurencingumui (Dėl valstybinių universitetų tinklo optimizavimo plano patvirtinimo, 2017). Tyrimas, išanalizavus 2016–2018 metų pasirinktus žiniasklaidos pranešimus, atskleidė, kad plane deklaruojami siekiai atkartojami ir viešajame diskurse, nors jiems skiriamas nevienodas dėmesys. Universitetų jungimas žiniasklaidoje dažniausiai aptariamas studijų ir jų kokybės kontekste, tačiau kartu dažnai aptariami ir finansavimo aspektai, valstybės ir verslo poreikiai. Taigi, galima daryti prielaidą, kad studijų kokybė kartais nėra tikslas *per se*, o labiau priemonė visuomenės ir verslo poreikiams tenkinti, universitetų jungimu siekiama ir finansinių išteklių, skiriamų aukštajam mokslui, optimizavimo. Be to, nors apie

[14] https://www.delfi.lt/news/daily/education/j-petrauskiene-aukstuju-mokyklu-siulymu-lauksime-iki-vasaros.d?id=73424120.

studijų klausimus universitetų jungimo kontekste kalbama dažnai, to negalima pasakyti apie mokslinę veiklą. Nors ši tema siejama su universitetų tinklo pertvarka, jai skiriama labai mažai dėmesio viešajame diskurse. Tai rodo tam tikrą idėjų fragmentaciją, nes studijų ir mokslinės veiklos kokybės universitetuose atsieti neįmanoma.

Pagal žodžių dažnį kartu su universitetų pertvarka dažnai svarstomos pedagogų rengimo pertvarkos temos, kurios, kaip parodė klasterių analizė, su universitetų jungimu susijusios nedaug, kaip ir demografinė padėtis valstybėje ar universitetų vidinė kultūra. Tačiau, jei pedagogų rengimas tikrai yra atskira reforma, tai universitetinės kultūros klausimai jungiant universitetus viešajame diskurse pamirštami nepelnytai ir sudaro prielaidas dominuoti ekonominiams diskursams – žiniasklaidoje daugiau kalbama apie tai, kokią naudą turėtų duoti universitetų jungimas, o ne kaip išlaikyti universitetines tradicijas.

Atliekant viešojo diskurso analizę pastebėtas ir diskursų skirtumas tarp universitetų ir verslo įmonių jungimo. Įmonių konsolidacijų diskurso tyrimai parodė, kad, siekiant šį procesą legitimuoti, pasitelkiami daugiausiai ekonominiai argumentai, o visuomeniniai ir kultūriniai argumentai naudojami kaip papildomi (Vaara ir Tienari, 2002). Kai jungiami universitetai, pastebima kitokia tendencija. Čia dažniausiai naudojami visuomeniniai argumentai, pavyzdžiui, studijų ar mokslo kokybė, kartu nenutolstant ir nuo ekonominių argumentų, kurie atsispindi pabrėžiant finansinius jungimo aspektus ar verslo poreikius.

Šiuo tyrimu siekta tik nustatyti bendrąsias viešojo diskurso tendencijas kalbant apie universitetų jungimą, taigi yra gana ribotas. Jis tik bendrais bruožais atskleidžia, kokių suinteresuotų asmenų diskursas daugiausiai matomas viešojoje erdvėje, neatskleidžiant šių interesų grupių pozicijos universitetų jungimo klausimais ir diskurso pokyčių. Tačiau šis tyrimas nurodo tam tikras gaires tolesniems tyrimams bei patvirtina poreikį analizuoti universitetų jungimus iš politinės perspektyvos. Tolesniuose šios srities tyrimuose žiniasklaidos pranešimai turėtų būti giliau analizuojami tiek kiekybiniais, tiek kokybiniais tyrimo metodais.

Literatūra

Benner, M. & Geschwind, L. (2016). Conflicting Rationalities: Mergers and Consolidations in Swedish Higher Education Policy. In R. Pinheiro, L. Geschwind, T. Aarrevaara (eds.) *Mergers in Higher Education* (pp. 43–58). Cham: Springer. Retrieved from https://doi.org/10.1007/978-3-319-21918-9_3

Badat, S. (2015). Institutional Combinations and the Creation of a New Higher Education Institutional Landscape in Post-1994 South Africa. In A. Curaj, L. Georghiou, J. Cassingena Harper, E. Egron-Polak (eds.) *Mergers and Alliances in Higher Education: International Practice and Emerging Opportunities* (pp. 175–201). Cham: Springer. Retrieved from https://doi.org/10.1007/978-3-319-13135-1

Dobryninas, A. & Gilaitis, M. (2017). Corruption as Presented in the Lithuanian Internet Media. *Juridica International*, *25,* 43–55. Retrieved from https://doi.org/10.12697/ji.2017.25.05

Girkontaitė, A. (2018). Struktūros ir veikėjo santykis diskurso analizėje. *Sociologija. Mintis ir veiksmas*, *42*(1), 45–72. [žiūrėta 2019 01 13]. Prieiga per internetą: http://www.zurnalai.vu.lt/sociologija-mintis-ir-veiksmas/article/view/12167/10747; https://doi.org/10.15388/socmintvei.2018.12167

Pinheiro, R., Geschwind, L. & Aarrevaara, T. (2016). A World Full of Mergers: The Nordic Countries in a Global Context. In R. Pinheiro, L. Geschwind, T. Aarrevaara (eds.) *Mergers in Higher Education* (pp. 3–25). Cham: Springer. Retrieved from https://doi.org/10.1007/978-3-319-21918-9_1

Pruvot, B. E., Estermann T. & Mason, P. (2015) Define Thematic Reports: University Mergers in Europe. Brussels: EUA. Retrieved January 6, 2019, from https://eua.eu/downloads/publications/define%20thematic%20report%202%20university%20mergers%20in%20europe.pdf.

Riffe, D., Lacy, S. & Fico, F. (2013). *Analyzing Media Messages Using Quantitative Content Analysis ir Research, 3rd ed.* New York: Routledge. Retrieved from https://doi.org/10.4324/9780429464287

Leifeld, P. (2017). Discourse Network Analysis: Policy Debates as Dynamic Networks. In J. N. Victor, M. N. Lubell, A. H. Montgomery (eds.) *The Oxford Handbook of Political Networks* (pp. 301–326). New York: Oxford University Press. Retrieved from https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190228217.013.25

Darbo grupės, sudarytos Lietuvos Respublikos ministro pirmininko 2011 m. gegužės 31 d. potvarkiu Nr. 129, siūlymai dėl Lietuvos universitetų tinklo optimizavimo. [žiūrėta 2019 02 01]. Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/uploads/documents/naujienos/UoG%20gaires%200930(2)_teikiamas%20MP.pdf.

Lietuvos Respublikos Seimo 2017 m. birželio 29 d. nutarimas Nr. XIII-533 „Dėl valstybinių universitetų tinklo optimizavimo plano patvirtinimo“. [žiūrėta 2019 02 01]. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/e668d82060b411e7a53b83ca0142260e?jfwid=q8i88lp51

Munteanu, R. & Peter, D. C. (2015) The Process of Merging Romanian Universities: Technical University of Cluj-Napoca – North University of Baia Mare. In A. Curaj, L. Georghiou, J. Cassingena Harper, E. Egron-Polak (eds.) *Mergers and Alliances in Higher Education: International Practice and Emerging Opportunities* (p. 273–285). Cham: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-13135-1_13

Norkus, Z. (1996). Žmogaus modeliai socialiniuose moksluose. *Žmogus ir visuomenė, 3*, 13–19.

Sehoole, M. T. C. (2005). The Politics of Mergers in Higher Education in South Africa. *Higher Education, 50*(1), 159–179. Retrieved January 7, 2019, from : https://doi.org/10.1007/s10734-004-6357-x.

Stephenson, S. S. (2011). Discursive “Policy Logic“of Mergers in US Higher Education: Strategy or Tragedy? *Tertiary Education and Management, 17*(2), 117–137. Retrieved December 11, 2018, from http://dx.doi.org/10.1080/13583883.2011.552624.

Schneider, V. & Ollmann, J. K. (2013). Punctuations and Displacements in Policy Discourse: The Climate Change Issue in Germany 2007–2010. In S. Silvern, S. Young (eds.) *Environmental Change and Sustainability* (pp. 157–183). [2019 01 17]. Retrieved from http://dx.doi.org/10.5772/54302.

Ursin, J., Aittola, H., Henderson, C. & Valimaa, J. (2010). Is Education Getting Lost in University Mergers? *Tertiary Education and Management, 16*(4), 327–340. Retrieved December 12, 2018, from http://www.tandfonline.com/loi/rtem20; https://doi.org/10.1080/13583883.2010.533379

Vaara, E. & Tienari, J. (2002). Justification, Legitimization and Naturalization of Mergers and Aquisitions: A Critical Discourse Analysis of Media Texts. *Organization*, *9*(2), 275–304. Retrieved January 19, 2019, from https://doi.org/10.1177/1350508402009002912.

Wilson, J. (2015). Political Discourse. In D. Tannen, H. E. Hamilton, D. Schiffrin (eds.) *The Handbook of Discourse Analysis 2nd ed*. (p. 398–415). Oxford: Wiley Blackwell.

2018 metų gruodžio mėnesio internetinės žiniasklaidos apžvalga. [žiūrėta 2018 11 04]. Prieiga per internetą: https://www.gemius.lt/interneto-ziniasklaidos-naujienos/gruodzio-menesio-apzvalga-sventiniu-patiekalu-receptu-paieska.html.

2017 metų žiniasklaidos tyrimų apžvalga. [žiūrėta 2018 11 04]. Prieiga per interntą: http://www.tns.lt/data/files/Metines_apzvalgos/Kantar_TNS_Metin%C4%97_%C5%BEiniasklaidos_tyrim%C5%B3_ap%C5%BEvalga_2017m.pdf.